

INIȚIATIVA MOLDOVEI PENTRU EXCELENȚĂ ÎN CUNOAȘTERE

Elena SEVERIN, șefa Secției Integrare Europeană, Direcția Integrare Europeană și Cooperare Internațională, A.Ș.M.
Ghenadie SLOBODENIUC, consultant, Direcția Integrare Europeană și Cooperare Internațională, A.Ș.M.

MOLDOVA KNOWLEDGE EXCELLENCE INITIATIVE

In the context of the recent developments of EU-MD scientific and technologic cooperation, followed the official request of the Republic of Moldova to associate to the Seventh Framework Programme of the European Community was launched Moldova Knowledge Excellence Initiative, a short term action plan aimed at strengthening the role of research and innovation in the general process of the country's development. The main measures of the plan are: development of the institutional framework for the Association, enhancing the international visibility of the organisations from the research-innovation field of Moldova, dissemination on a national level of information on FP7 and other European programmes, fostering participation of organisations from the research-innovation field in FP7 with a special focus on SMEs, the final activity planned is the Association to FP7.

Este recunoscut faptul că realizarea unei societăți bazate pe cunoaștere depinde de nivelul de dezvoltare a celor trei poli ai triumfului cunoașterii - educația, cercetarea și inovarea - în calitate de instrumente strategice majore pentru a spori competitivitatea într-o lume a globalizării. Astfel, excelența în cunoaștere devine un imperativ al dezvoltării și consolidării unei economii și societăți moderne.

În acest context, aspirația Republicii Moldova de asociere la Programul Cadrul 7 (PC7) al Uniunii Europene pentru cercetare și dezvoltare tehnologică deschide noi perspective de dezvoltare a sferei de cercetare-dezvoltare autohtone, dar și creează noi competențe necesare pentru a face față competiției în domeniu la nivel mondial.

Programul Cadrul 7 (PC7) este cel mai important instrument de finanțare a cercetării în Europa, având o durată de șapte ani (2007-2013) și un buget de peste 50 miliarde euro. Acest program este răspunsul statelor-membre în fața provocărilor globale ce pot fi rezolvate doar prin consolidarea și coor-

donarea eforturilor, creând un Spațiu European de Cercetare, în care cunoștințele și produsele cercetării și tehnologiei ar circula liber, într-o piață internă a cercetării. PC7 are drept scop și realizarea obiectivului stabilit în 2000 la Lisabona, prin care Uniunea Europeană își propune să devină până în 2010 „cea mai dinamică și competitivă economie bazată pe cunoaștere”.

La 29 mai 2008, a fost expediat demersul oficial adresat Comisarului european pentru știință și cercetare, dl. Janez Potočnik, în vederea asocierii Republicii Moldova la PC7. La 10 septembrie 2008, academicianul Gheorghe Duca, președintele Academiei de Științe a Moldovei, împreună cu Andrei Stratan, viceprim-ministru, ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene, au avut o întrevedere cu Janez Potočnik, Comisarul european pentru știință și cercetare. Subiectul discuțiilor dintre părți a constituit asocierea Republicii Moldova la Programul Cadru 7 al Uniunii Europene pentru cercetare și dezvoltare tehnologică. În cadrul întreprinderii, președintele AȘM Gheorghe Duca a reiterat aspirația comunității științifice de asociere la PC7. La rândul său, Janez Potočnik a exprimat susținerea din partea Comisiei a acestui proces, sugerând începerea în perioada imediat următoare a discuțiilor privind detaliile tehnice ale asocierii. Prima ședință tehnică privind pregătirea asocierii RM la PC7 a avut loc în data de 14 noiembrie 2008, la Bruxelles. În cadrul ședinței au participat experți din Directoratul General Cercetare, Directoratul General Relații Externe, delegați ai Academiei de Științe a Moldovei și reprezentanți ai Misiunii Republicii Moldova pe lângă Comunitățile Europene. Discuțiile dintre părți s-au purtat asupra conținutului Memorandumului de Înțelegere privind asocierea, drepturile și obligațiile unui stat asociat la PC7.

Dorința de a deveni țară asociată la PC7 (la moment această calitate este deținută de 12 țări, printre care Israel, Turcia, Islanda, Norvegia, Liechtenstein și toate țările vest-balkanice, excepție Kosovo) este una ambițioasă pentru Republica Moldova în condițiile în care organizațiile din sfera științei și inovării vor concura la nivel european pentru obținerea finanțării propunerilor de proiecte, beneficiind de aceleași drepturi dar și obligații ca și entitățile de cercetare situate în statele membre ale UE. Astfel, odată cu semnarea Memorandumului de Înțelegere, Moldova își va asuma obligația de a contribui anual la bugetul Programului Cadru 7, iar în schimb va beneficia de un acces nerestricționat la toate

elementele PC7. Spre deosebire de o țară terță, un stat asociat dispune de dreptul de a iniția proiecte de cercetare și de a crea consorții europene, de a face parte din toate ofertele de finanțare, de a delega observatori la toate comitetele de administrare și grupurile de lucru ale PC7, beneficiază de suportul Comisiei în consolidarea rețelei de Puncte Naționale de Contact, poate participa la inițiativele de cercetare ce cad sub incidența articolelor 169 și 171 din Tratatul de instituire a Comunității Europene (cum ar fi Programul „Eurostar” sau Inițiativele Tehnologice Comune ce promovează parteneriatele public-privat) dispunând de aceleași drepturi și obligații în materie de proprietate intelectuală ca și statele membre participante, etc.

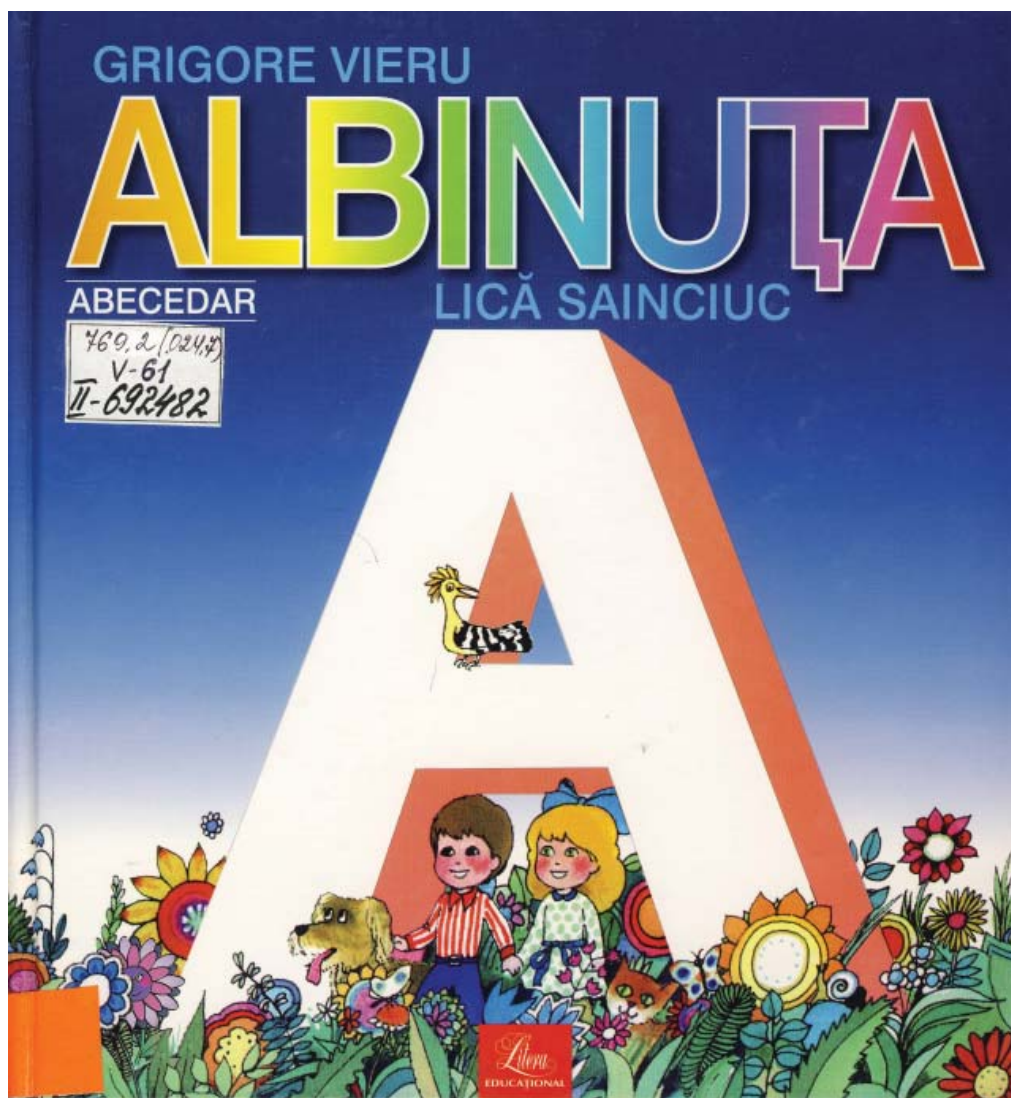
În același timp, accesul nelimitat la Spațiul European de Cercetare presupune pentru știința din Republica Moldova acces la infrastructura performantă de cercetare, atragerea surselor adiționale de finanțare a cercetărilor interdisciplinare, beneficierea de expertiză în domeniile în care nu dispunem de o masă critică suficientă, mobilitatea cercetătorilor.

În contextul continuării dialogului cu Uniunea Europeană privind avansarea cooperării tehnico-științifice, a fost elaborat un plan de acțiuni intitulat *Inițiativa Moldovei pentru Exceelență în Cunoaștere* (vezi www.international.asm.md), ce are drept obiectiv general creșterea nivelului de participare a cercetătorilor moldoveni în cadrul proiectelor

PC7, dar și creșterea vizibilității internaționale a comunității științifice din Moldova, promovarea competențelor organizațiilor de cercetare autohtone la nivel internațional, organizarea de activități de sprijin pentru încurajarea participării în proiecte europene, contribuind astfel la integrarea comunității științifice din Republica Moldova în Spațiul European de Cercetare.

Planul, aprobat prin Hotărârea nr. 230 al Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică (CSSDT) al Academiei de Științe a Moldovei din 27 noiembrie 2008 și implementat de către Direcția Integrare Europeană și Cooperare Internațională a AȘM de comun acord cu organizațiile din sfera științei și inovării, include următoarele priorități:

1. Crearea cadrului instituțional, și anume a unui Comitet Național pentru Asociere la PC7, or-

Grigore Vieru, Lică Sainciuc. *Abecedar Albinuța*. Ediția a șasea, ed. Litera Internațional, București, 2007

gan principal de coordonare a eforturilor naționale privind asocierea Republicii Moldova la PC7. În același timp, această acțiune prevede reorganizarea și consolidarea capacităților instituționale a rețelei Punctelor Naționale de Contact (NCP-uri) pe tematici prioritare și programe specifice ale PC7, rețea recunoscută de Comisia Europeană drept sistemul principal de informare și comunicare cu privire la PC7, atât pe plan intern cât și pe cel extern.

În urma unui concurs anunțat de CSSDT, din mijlocul tinerilor cercetători au fost selectați NCP-uri pe următoarele domenii tematice: *sănătate, alimentație, agricultură și biotehnologie, tehnologii de informare și comunicare, nanoștiințe și nanotehnologii, materiale și noi tehnologii de producție, mediu și energie, științe socio-economice și umanistice*. Pe lângă aceștia, au fost numiți NCP-uri pe domeniul *mobilitate* din cadrul Centrului Proiecte Internaționale al AȘM, și NCP pentru *întreprinderi mici și mijlocii*, din cadrul Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic.

2. Creșterea vizibilității internaționale a organizațiilor din sfera cercetării-inovării din RM, reclamă antrenarea organizațiilor din sfera științei și inovării într-un proces activ de promovare a imaginii pozitive a cercetătorilor autohtoni și rezultatelor științifice obținute în țară și peste hotare, inclusiv prin organizarea de evenimente științifice cu impact național și european, pregătirea materialelor promoționale ale entităților de cercetare interesate în cooperare internațională, actualizarea continuă a versiunii engleze a paginilor web. Un alt domeniu important este racordarea indicatorilor statistici utilizați de Biroul Național la standardele EUROSTAT în domeniul cercetării-inovării.

3. Diseminarea informației privind PC7 și alte programe europene la nivel național, ce constă, prioritar, în dezvoltarea sistemului de informare a comunității științifice autohtone privind oportunitățile PC7, prin intermediul portalului www.fp7.asm.md, care este în etapa de elaborare. Mecanismul de diseminare a informației va include:

- pregătirea unui buletin electronic „Noutăți PC7”, care va conține informații de la Comisia Europeană și NCP-urile din toate țările cu privire la PC7;

- editarea și distribuirea prin e-mail a buletinului trimestrial „FP7 News from Moldova” (în engleză) adresat comunității științifice europene. Buletinul va conține informații despre realizările cercetătorilor autohtoni și oportunități de coopera-

re științifică internațională în sfera științei și inovării.

4. Intensificarea participării organizațiilor din sfera științei și inovării în PC7 prin crearea unor mecanisme de stimulare a participării: elaborarea și depunerea proiectelor la PC7 în calitate de precondiție pentru participarea la programele bilaterale de granturi, premiarea cercetătorilor și instituțiilor care atestă o participare calitativă în cadrul PC7. În același timp, este prevăzută implementarea unui proiect TAIEX privind racordarea legislației autohtone la condițiile de asociere la PC7.

5. Intensificarea participării sferei de afaceri în PC7 reprezintă o acțiune importantă, PC7 oferind suport financiar pentru creșterea capacității de inovare și a competitivității întreprinderilor mici și mijlocii. Astfel, se va continua implementarea măsurilor de fortificare a legăturii dintre știință și antreprenariat și implicarea sectorului de afaceri în proiecte de transfer tehnologic. În acest sens este planificat un program complex de informare despre oportunitățile pentru antreprenoriatul autohton în cadrul PC7, inclusiv prin intermediul clubului „Știință & Business”. În mai 2009, Academia de Științe a Moldovei, Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic, de comun acord cu Comisia Europeană, prin intermediul instrumentului TAIEX, vor organiza seminarul de informare „PC7 - oportunități pentru întreprinderile mici și mijlocii”. La care vor fi invitați și reprezentanți ai IMM-urilor din statele membre UE cu experiență de participare în cadrul proiectelor europene ale Programelor Cadru.

6. Asocierea propriu-zisă la PC7, de asemenea stipulată în Plan, se va realiza prin semnarea Memorandumului de Înțelegere privind Asocierea RM la PC7.

Experiența statelor recent asociate la Programul Cadru 7 încurajează prin multitudinea de inițiative și oportunități apărute pentru cercetarea autohtonă în vederea dezvoltării sistemului de cercetare-dezvoltare-inovare a țării, astfel contribuind la realizarea priorităților naționale de dezvoltare, însă în același timp atenționează asupra riscurilor, cum ar fi capacitatea redusă de absorbție a fondurilor europene. În acest context, este oportun ca în procesul de pregătire a terenului pentru asociere să se implice proactiv toți actorii vizați: universități, instituții și centre de cercetare, întreprinderile mici și mijlocii, administrații publice, persoane fizice care, într-un mod sau altul, au tangențe cu cercetarea și dezvoltarea tehnologică autohtonă.